RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

VOORZITTER VAN DE IXe KAMER

A R R E S T

nr. 242.491 van 1 oktober 2018
in de zaak A. 226.269/IX-9401

In zake: Azzeddine EL KHANNOUSS
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Christophe Vangeel
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Lange Lozanastraat 24
bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen:

het GEMEENSCHAPSONDERWIJS, vertegenwoordigd door
scholengroep 8 Brussel
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaten Marc Stommels en Jan Fransen
kantoor houdend te 2000 Antwerpen
Amerikalei 220 bus 14
bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

1. De vordering, ingesteld op 26 september 2018, strekt tot de schorsing bij uiterst dringende noodzakelijkheid van de tenuitvoerlegging van de beslissing van de beroepscommissie van scholengroep 8 van het Gemeenschaps-onderwijs van 19 september 2018, waarbij het beroep van Azzedine El Khanouss onontvankelijk wordt verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

2. De verwerende partij heeft een nota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 1 oktober 2018, om 10.30 uur.

Kamervoorzitter Geert Van Haegendoren heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Christophe Vangeel, die verschijnt voor de verzoekende partij en advocaat Jan Fransen, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

Auditeur Jurgen Neuts heeft een met dit arrest eensluidend advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

III. Feiten

3. Verzoeker is tijdens het schooljaar 2017-2018 ingeschreven als leerling in het tweede jaar van de derde graad ‘secretariaat-talen’ (TSO) aan het koninklijk atheneum Emanuel Hiel te Schaarbeek, onderwijsinstelling die behoort tot scholengroep 8 van het Gemeenschapsonderwijs.

De delibererende klassenraad kent hem, na uitgestelde proeven, op 31 augustus 2018 een oriënteringsattest C toe.

Verzoeker vraagt overleg met de directeur. Na afloop van dit gesprek besluit de directeur om de klassenraad niet opnieuw samen te roepen.

Daarop wordt beroep ingesteld bij het schoolbestuur.

De beroepscommissie verklaart op 19 september 2018 het beroep onontvankelijk. Zij motiveert (voetnoot weggelaten):

> "De betrokken leerling is meerderjarig. Op 3 september 2018 diende de moeder een ondertekend bezwaarschrift in via een aangetekend schrijven aan de algemeen directeur.
> Het bezwaarschrift is opgesteld in naam van de moeder en spreekt over 'mijn zoon'. De rechtspraak stelt het volgende:
>
> > 'Het valt aan de meerderjarige leerling of student zélf toe om, in geval van betwisting, de verhaalmogelijkheden uit te putten die hem eventueel inzake administratief beroep worden geboden. Zijn ouders hebben daartoe niet de hoedanigheid; zij zijn niet (meer) de personen die het ouderlijk gezag uitoefenen of in rechte of in feite de minderjarige leerplichtigen onder hun bewaring hebben'. Wanneer een leerling meerderjarig is, hebben de ouders niet meer de hoedanigheid om voor hem deze procedurehandelingen te stellen.'
>
> Het beroep dd. 3 september 2018 in de naam van de moeder is niet ontvankelijk.
> Op de zitting van 14 september 2018 legt de betrokken leerling identiek hetzelfde bezwaarschrift neer maar dan door hem ondertekend. Dit verzoekschrift is niet ingediend binnen de drie werkdagen en bijgevolg evenmin ontvankelijk, buiten termijn. De beroepscommissie verklaart ook dit beroep niet ontvankelijk."

IV. Ontvankelijkheid van de vordering

4.1. Volgens de verwerende partij is de vordering niet ontvankelijk wegens het niet op ontvankelijke wijze uitputten van het georganiseerd beroep.

4.2. Terecht wijst zij erop dat deze exceptie samenhangt met de beoordeling van het eerste middel.

V. Herinnering aan de schorsingsvoorwaarden

5. Krachtens artikel 17, §§ 1 en 4, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State kan tot schorsing van de tenuitvoerlegging bij uiterst dringende noodzakelijkheid slechts worden besloten onder de dubbele voorwaarde dat minstens één ernstig middel wordt aangevoerd dat de nietigverklaring van de akte of het reglement *prima facie* kan verantwoorden en dat een uiterst dringende nood-

zakelijkheid voorhanden is die onverenigbaar is met de behandelingstermijn van de gewone vordering tot schorsing.

VI. Uiterst dringende noodzakelijkheid

6. De uiterst dringende noodzakelijkheid wordt terecht niet betwist.

VII. Ernst van het eerste middel

Standpunt van de partijen

7. In een eerste middel voert verzoeker onder meer de schending aan van artikel 123/15 van de Codex Secundair Onderwijs, van het materiëlemotiveringsbeginsel, van het zorgvuldigheidsbeginsel en van het beginsel *patere legem quam ipse fecisti*.

Hij wijst erop dat de meerderjarige leerling kan worden bijgestaan door zijn ouders als vertrouwenspersoon, wat het schoolreglement ook erkent. Het schoolreglement bevat ook geen bepaling die stelt dat het beroep ondertekend moet zijn, laat staan door wie en met welke sanctie.

De verwerende partij handelt onzorgvuldig door ondanks de "verschijning" van verzoeker op de hoorzitting en het nogmaals door hem ondertekenen van het verzoekschrift, te stellen dat het beroep onontvankelijk is.

Verzoeker kan perfect mondeling of schriftelijk volmacht geven aan zijn ouders en de beroepscommissie heeft dit nooit vooraf bevraagd. Dat verzoeker ter zitting het verzoekschrift nogmaals ondertekent doet ervan blijken dat het met zijn instemming en in zijn opdracht is ingesteld.

8. De verwerende partij antwoordt dat verzoeker, die meerderjarig is, wel persoonlijk het overleg met de directeur heeft gevraagd en gevoerd. Zijn moeder was daar niet bij aanwezig.

Na dit overleg werd de beslissing van de directeur bezorgd én de beroepsmogelijkheden vermeld. Indien verzoeker al niet uit de wetgeving (zij het uit het burgerlijk recht, zij het de Codex Secundair Onderwijs) moest weten wie de handelingen moest stellen, dan kan hij na ontvangst van deze tekst geen onwetendheid voorhouden.

Het beroepschrift is onmogelijk te lezen als uitgaande van een volmachtdrager, handelend in naam van haar meerderjarige zoon. Het is zonder meer een beroepschrift uitgaande van een ouder in eigen naam, die haar eigen betwistingen wenst op te werpen.

Indien verzoeker bedoelt dat het beroepschrift niet correct gedateerd of ondertekend is, dan heeft dit niets te maken met de motieven van de beslissing van de beroepscommissie. De beroepscommissie heeft immers in de eerste plaats vastgesteld dat de persoon die volgens de enig mogelijke tekstuele interpretatie in eigen naam het bezwaarschrift heeft ingediend, geen betrokken persoon is. Dat verzoeker zelf dit laattijdig tracht recht te zetten met een handtekening, is hierbij volstrekt onbelangrijk. Hoe enige onontvankelijkheid die reeds een vaststaand feit was op het moment van de hoorzitting, nog rechtgezet zou kunnen worden door een opmerking van de beroepscommissie, is niet in te zien. Anders dan verzoeker lijkt te menen, gaat het immers niet om een handtekening (die hij heeft kunnen aanbrengen) maar om de inhoud van het beroepschrift, gerelateerd aan wie het geschreven heeft. Daar kan een handtekening niets aan veranderen.

Beoordeling

9. Artikel 123/15, § 2, VCSO luidt:

> "De betrokken personen stellen het beroep in bij het school- of centrumbestuur door middel van een gedateerd en ondertekend verzoekschrift, dat ten minste het voorwerp van beroep met feitelijke omschrijving en motivering van de ingeroepen bezwaren vermeldt. […]"

Artikel 123/15, § 1, VCSO preciseert nog dat "de betrokken personen slechts verhaalmogelijkheid [hebben] na een overleg als vermeld in artikel 115/6, § 4".

Onder "betrokken personen" moet worden verstaan, zo leert artikel 3, 9°, VCSO, "de personen die het ouderlijk gezag uitoefenen of in rechte of in feite de minderjarige leerling onder hun bewaring hebben of de meerderjarige leerling zelf".

10. Buiten betwisting staat dat verzoeker reeds meerderjarig was op het ogenblik dat bezwaar werd ingediend bij de beroepscommissie, en dus "betrokken persoon" in de zin van de Codex Secundair Onderwijs.

In beginsel stond het dan ook aan hem, als meerderjarige leerling, om zelf de verhaalmogelijkheden die de Codex Secundair Onderwijs hem biedt, uit te putten. Zijn ouders hebben, vanwege de meerderjarigheid, niet (langer) de hoedanigheid om voor hem procedurehandelingen te stellen.

11. De verwerende partij betwist voorts niet dat verzoeker zelf het voorafgaand overleg als bedoeld in artikel 115/6, § 4, VCSO heeft gevraagd met de voorzitter van de delibererende klassenraad. Het overleg heeft ook plaatsgevonden.

Als de leerling na het overleg nog steeds bezwaren heeft tegen de evaluatiebeslissing, dan volgt het beroep bij het schoolbestuur.

12. Niet valt in te zien, wat die meerderjarige leerling moet beletten om zich in het daaropvolgende georganiseerd administratief beroep te laten bijstaan door zijn ouders – of één van hen – als vertrouwenspersoon of dat hij hen zelfs volmacht geeft om in zijn naam te spreken, hem te vertegenwoordigen en in zijn naam te handelen. De rechtspraak die in de bestreden beslissing is aangehaald, spreekt dat niet tegen.

13. Er zij herhaald dat dit geschil te situeren valt in de fase van het georganiseerd administratief beroep, waarvan de onderwijsinstellingen terecht verzuchten dat het niet al te zeer mag worden "gejuridiseerd". Het valt in de eerste plaats die onderwijsinstellingen toe, om dan niet krampachtig zelf die juridisering in de hand te werken, bijvoorbeeld door vormvereisten op te leggen en af te dwingen zonder oog voor het doel waarvoor die vormen in voorkomend geval zijn opgelegd.

14. Het beroep dat het schoolbestuur mocht ontvangen, betrof ondubbelzinnig de evaluatiebeslissing over verzoeker.

Aan termen als "mijn zoon" en "hij" mag dan op het eerste gezicht ook niet de absolute draagwijdte worden gegeven zoals de verwerende partij die als "enig mogelijke tekstuele interpretatie" vooropstelt – ook J. Caesar en Ch. de Gaulle schreven over zichzelf in de derde persoon – noch moet op het eerste gezicht worden vereist dat het bezwaarschrift in het georganiseerd administratief beroep uitdrukkelijk vermeldt dat de feitelijke indiener ervan optreedt als lasthebber van de betrokken persoon.

Overigens vermeldt het door "Mama van Azzedine" ondertekende bezwaar in hoofding enkel de naam (en het adres) van verzoeker en staat als referentie bij 'Betreft' te lezen: "Beroep El Khanouss Azzedine 6de leerjaar Emanuel Hiel te Schaarbeek".

15. Zo de beroepscommissie wegens de dubbelzinnige formulering en de ondertekening van het bezwaarschrift voorheen gerede twijfels had of het beroep wel door verzoeker zelf – als meerderjarige leerling – gewenst was en zijn goedkeuring wegdroeg, lijkt die twijfel ter zitting van de commissie als sneeuw voor de zon te zijn verdwenen. Verzoeker was zelf op de zitting van de beroepscommissie aanwezig en heeft er – voor zoveel als nodig – door zijn handtekening te plaatsen onder het in identieke bewoordingen geformuleerde bezwaar *prima facie* bevestigd dat het hem toe te rekenen viel.

Als de beroepscommissie in die omstandigheden toch verkiest om – eerder dan de betrokkene te nuttiger tijd openlijk te bevragen over een eventuele lastgeving – in een kramp van overdreven formalisme en zelfs tersluiks het beroep als onontvankelijk af te wijzen, dan moet zij daarvan thans de gevolgen dragen.

Dat het bezwaarschrift niet aan verzoeker toe te rekenen valt, kan in de gegeven omstandigheden op het eerste gezicht niet worden volgehouden.

15. Het middel is ernstig.

16. Er is voldaan aan de schorsingsvoorwaarden.

BESLISSING

De Raad van State beveelt de schorsing van de tenuitvoerlegging bij uiterst dringende noodzakelijkheid van de beslissing van de beroepscommissie van scholengroep 8 van het Gemeenschapsonderwijs van 19 september 2018, waarbij het beroep van Azzedine El Khanouss onontvankelijk wordt verklaard.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 1 oktober 2018, door de Raad van State, IXe kamer, samengesteld uit:

Geert Van Haegendoren,	kamervoorzitter,

bijgestaan door

Silja Doms,	griffier.

De griffier	**De voorzitter**
Silja Doms	**Geert Van Haegendoren**